

IGNATS Muižnieks

1940. gada, kad Latvijā nodibinās padomju vara, Ignats Muižnieks vēl kādu laiku strādā par Rīgas stacijas priekšnieka vietnieku, bet pēc tam vada zinātniskās literatūras izdevniecību. Tēvijas kara gados Livānu zemnieka dēls, tērpies latviešu strēlnieku šineli, tāpat kā daudzi mūsu vidējās paaudzes rakstnieki, izstaigā smagus un garus frontes ceļus. Arvien biežāk ierakumos karavīri var lasīt Ignata Muižnieka rakstus un stāstus, kas skarbjās cinitāju sirdīs vieš ilgas pēc Gaujas krastiem un sirmā Gaiziņkalna, pārvērš kļūst nevērotus cilvēkus varoņos, aicina ātrāk atbrīvot savu tautu no hitlerišu cilpas. Kad Berlinē vīrs reihstāga bija pacēlies mūsu sarkanais padomju karogs, kad bija aplklusuši artilērijas šāvieni un

griezīgie minu kaucieni, varēja piepildīties ilgi lolotais sapnis — strādāt literatūras laukā. Kara gadu stāstiem pievienojās vesela rinda jaunu darbu, jaunu stāstu. 1950. gadā lasītāji saņēma Ignata Muižnieka stāstu grāmatu «Dzīvais tilts». Laikrakstos un žurnālos arvien biežāk sāka parādīties interesanti iecerētas fabulas, kurās rakstnieks vērsās pret daudzām un dažādām kļūdām un nevēlamām parādībām mūsu dzīvē. No atsevišķiem darbiem izauga vesels fabulu krājums «Kā pasakā». Katram attēlotajam zvēram vai putnam dzīvē varam atrast līdzīgus cilvēkus — birokrātus, slaištus, pļāpas, ierāvējus, kā arī godīgus darba darītājus, kas cinās, uzvar un uzvarēs visu ļauno, visu kaitīgo un nederīgo.

Pēckara gados Ignats Muižnieks kādu laiku strādā par žurnāla «Karogs» redaktoru, vēlāk laikrakstā «Literatūra un Māksla» par literārās daļas vadītāju, bet no pagājušā gada beigām — par redaktoru. Bieži vien presē parādās Ignata Muižnieka raksti par literatūru, viņa kritikas un recenzijas ir asas un skaudras, bet tomēr patiesas un pareizas. Tiešajā redakciju darbā viņš palīdzējis izaugt daudziem jaunākās paaudzes rakstniekiem.

Un tā — saskaņot gan Latgales laukos un Livānu skolā pavadītos gadus, gan nemierīgajā un trauksmainajā dzelzceļnieka darbā aizskrējušo laiku, gan izstaigātos frontes ceļus un pašreizējo mierīgu un ražena darba cēlienu, iznāk pusgadsimts, veseli piecdesmit gadi, tādēļ arī 1959. gada 13. aprīlī mēs svinējam viņa piecdesmit gadu jubileju.

J. PLOTNIEKS

Pirms trīsdesmit četriem gadiem Livānu pamatskolu beidza kāds Latgales puisis, kam ļoti tuva bija literatūra un mūzika. Grāmata un vijole kļuva par diviem viņa draugiem, kas dzīvē pavadīja un arī tagad pavada jau iesirmo vīru. Tomēr tajā laikā, kad valdīja kungi, vienkāršam Livānu skolniekam nebija iespējams turpināt mācības kādā mūzikas skolā vai arī ģimnāzijā. Sešpadsmit gadu vecumā viņam pašam bija jāsāk pelnīt maizē. Par Ignata Muižnieka darbu vietu kļuva nemierīgie, trauksmainie vilcieni, kas iepazīstināja jaunekli ar Latgales ezeru zilgajiem spoguļiem un Baltijas jūras zaļgani brūnajiem bangu kalniem, ar Vidzemes balto bērzu pakalniem un Zemgales lidzenumu dzeltenajām kviešu druvām. Apbraucot visu Latviju, viņš satikās ar paskarbo, bet sirsniģo zvejnieku gan Pūvilostā, gan Aināzās, kļūst sarunas risinājušās ar sirmu Kārsvas zemnieku, kura rokas pierādus vadīt čikstošu spīlarklu un uz krūtīm turēt pustukšu sētvi, sēžot Gulbenes stacijā, par savu dzīvi un bēdām viņam stāstījis Balvu grāvracis un līnu kultiņtājs, kam vienīgā manta — veca lūpsta un nodlusī kultaonica. Piecpadsmit gadu ilgajā dzelzceļnieka darbā Ignats Muižnieks iepazīstas gan ar bagātīnieku, gan ar vienkāršo cilvēku dzīvi.

Pārceļoties uz Rīgu, rodas iespēja turpināt izglītību vakara skolā. Kaut gan grūti reizē mācīties un strādāt, Ignats Muižnieks vēl darbam un vakara skolai pievieno literatūras lekciju klausīšanos tautas universitātē. Sajā laikā parādās pirmie viņa stāsti. Visas viņa jūtas un mila ir vienkāršās tautas pusē. Tādēļ arī, nākot pie varas Ulmaņa fašistiskajai valdībai, jaunajam rakstniekam literārā darbība jāpārtrauc, viņa stāstus par apspiestajiem cilvēkiem neviens buržuāziskā avīze, neviens buržuāziskais žurnāls nepublicē.

